

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарња се налази у Франковој улици број 20.

Власник

КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Франковој бр. 20.
Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Српски и бугарски социјалисти

Душан Поповић новинар предао је јесенас холандско - скандинавском социјалистичком комитету у Штокхолму један меморандум делегата српске социјалистичке партије из Београда, који је у исто време и одговор разних изјавама бугарске штампе, која захтева потпуну анексију Добруџе и целе Македоније.

Меморандум каже, да ће политичко уједињење распарчаних делова српског народа, који броји виша од десет милиона (према томе више него Чеси или Мађари), бити добит за цивилизацију. Према томе уједињење Србије са Босном и Херцеговином има за Србију већи значај него, на пример, Алзас и Лорен за Француску. Етнографска културна језгра српског народа налази се између реке Мораве и Јадранског Мора. Окупација Босне и Херцеговине од стране Аустрије према томе је империјалистичка отимачина и последица тајне дипломатије. Аустроугарска не може ничим да правда окупацију Босне и Херцеговине, исто као и окупацију Далмације. Тај поступак према српском народу у Босни и Херцеговини био је један бруталан акт империјалистичке жеђи за пљачком; од значаја је да је читав једна група у угарском парламенту протестаовала противу санкционисања окупације, коју је означила као пљачку.

Као минимални захтев, меморандум тражи потпуно вастававање Србије, накнаду политичке и економске штете нанесене од стране Аустроугарске, финансијску помоћ коју би јој дале све велике силе за обнављање производачке снаге уништене аустроугарском и бугарском окупацијом, и најпосле: Излаз на море. У овом последњем питању меморандум налази, да излаз на Јадранско Море, дат на основу вештачке дипломатске базе без реалних услова, неће имати никакву економску, политичку и културну вредност. Пре свега Србија треба да постане јадранска држава, то

јест да буде уједињена са Босном, Херцеговином и Далмацијом, и само би тада артерија саобраћаја могла бити упућена ка Јадранском Мору.

Али данас је цео економски живот Србије сконцентрисан у долини Мораве, без које Србија не може да живи, као и без приступа Једрејском Мору преко Солуна. Према томе Србија треба да влада целом вардарском долином а Солун треба да постане железничко пристаниште за Србију, Грчку и Бугарску.

Али то би било само једно привремено решење македонског питања. Македонија је географски, стратегијски и економски центар за све балканске државе, и за то је она природна долина свих делова Балкана. Права је националистичка утопија говорити о бугарској Македонији.

За тим меморандум опширно разматра албанско питање, противећи се одлучно подели Албаније, која је способна да живи самостално, а исто тако посвећује један одељак и италијанским интересима на Балкану.

До доласка српских делегата у Штокхолм гледиште бугарских социјалиста, захваљујући потпори Шајдеманове групе, већ је било у многоме усвојено од стране Штокхолмског Комитета, пошто је једино делегат румунских социјалиста, Крста Раконских побијао шовинистичке претензије бугарских широких социјалиста на крајеве поседнуте данас бугарском.

Долазак српских Социјалиста направио је потпун обрт, и Комитет је највећим делом усвојио гледишта изнета у њиховом меморандуму.

Озлогледање целе бугарске штампе било је због тога тако велико, да су сви листови осули дрвље и камење и на Србију и на српске социјалисте, у чему су се сви ревносно утврдили почињући од најреакционарних владиних листова па до органа тесних социјалиста.

(Свршиће се)

ПОБУНА У ЛАМИЈИ

Атина. — Г. Венизелос дао је ову изјаву листу »Хестија« о недавној побуни у Ламији:

»Покрет у Ламији доказује да се ми налазимо пред добро спремљеним реакционарним покретом против мобилизације. Он је нагнао владу да предузме озбиљне мере за брзо угушење ове реакције. Побуњеници из Ламије биће кажњени озбиљно и без одлагања, али влада мисли да не може оставити слободне ни њихове потстрекаче, који су ширили отров и који су морално одговорни.

Прва мера коју је влада предузела била је, да се уклоне из Атине сви они политичари, који су погрешно тумачили наше досадашње стрпљење.

Последњи побуњенички покрет у Ламији принудио је владу да из основа измени своју политику према овим ренегатима, који се још једнако надају у повратак Константинов у Атину и који желе бугарску победу.«

ШКОЛСКИ ЗАДАТАК

У Солунској гимназији дат је био школски задатак са насловом: Св. Сава у домовини и у туђини. (Успомене, осећања и размишљања.) У дарљивој изради овог задатка једна ученица пише:

»Тешки су дани у туђини а нарочито гразници. Онда се човек највише сетта данашњих недаћа и некадашње среће. Тако нам је ове године изгледао тужан Свети Сава. И ако смо овде имали и жито и колач и ако је свештеник светио водичу као и у Србији, и ако је дворава била лепо окићена и у њој пуно гостију, и ако су ђаци лепо пева-

ли и деклмовали, ипак то није био онај Свети Сава, кога ми празнујемо у Србији, у нашој отаџбини, у нашим српским школама. Да, били смо тужни, али смо ипак помислили, како је тек оним ђацима, који су остали у Србији, који не могу да славе Светог Сава, па чак може бити и на помину његово име. Као и ми, сигурно су и они помислили, како смо некада славили тај школски празник у нашој Србији, слободно, весело и безбражао? — Онда нисмо знали, шта је то немата отаџбину, немата слободу! Сада смо све то изгубили, потуцамо се по свету и ценимо оно, што више немамо.

Често пута нам дође, да у себи помислимо: зашто живимо, кад немамо отаџбине, слободе и нашу отишину? Али те црне мисли су тако трепутне, тако брзо прођу, јер нада затам испуна све наше биће. Нада нас теши и обећава нам много лепше срећније дане. Та иста нада и дух Светог Сава шапућу нам, да се приближује велики дан Слободе и Уједињења све наше браће.

Тада ћемо опет моћи као и пре, славити још веселије и величанственије нашег великог Просветитеља, Светог Сава, у нашој унећаној и дивној Србији.

Зорка С. Стајанкева

НА ЦРНОМ МОРУ

Лондон. — Један радиограм руске владе даје ове детаље из Севастопоља о прилици на Црном Мору:

»Председник немачке комисије за закључење примирја на Црном Мору изјавио је да руска комисија не усваја предложену основу за споразум и да је одбила да призна право слободне пловабде трговачке флоте на овом мору.

Тражим хитно обавештење и учествова како бих могао да дам потребан одговор генералу Хофману, који ми је упутио званичну изјаву о овом питању.

Беренс.

РУСКИ ДОГАЂАЈИ

Петроград. — Конференције у Брест Литовску отпочеле су понова 17 јануара под председништвом великог везира Талат паше. Цела прва седница посвећена је испитивању надлежности украјинских делегата.

Петроград. — У Брест Литовску руски делегати су тражили од графа Чернина овлашћење да иду у Беч да конфериршу са аустријским радницима. На то им није ништа одговорено.

Вести из централних

дружили су се и предлог Каменева одбачен је.

Пацифистички лист »Нова Јазна« донео је чланака који се много коментарише а у коме се енергично пориче да је Русија немоћна са војничке тачке гледишта.

Петроград. — 360 г штрајкова у својим земљама централне су силе измениле своје предлоге, који се односе на Пољску, која је требала политички да буде везана за Аустрију а царинском унијом са Немачком, Литванија и Курланија биле би независне под аналогним условима царинске и железничке конвенције са Пруском.

Централне силе одбијају да евакуишу све територије док бољшевици не признаду тобожње локалне власти, створене за време окупације.

О ИЗБЕГЛИЦАМА

За солунске избеглице регулисано је и питање о огреву и осветљењу. У логору избеглице добијају бесплатно и једно и друго. Избеглице у вароши могу да набаве, према одређеној скали, 6 или 10 литара петролеума на месец, а по цеци 16,45 франака за једну канту. За огрев избеглица у вароши добијено је из Живине 200 тона угља, који ће пристићи кроз најкраће време и раздавање се сиромашним породицама бесплатно а имућнијим исподпачае цене.

Избеглице у осталим местима саме се брану о огреву и осветљењу.

Прилике под којима се евакуисао наш свет учиниле су на је ретко остала породица која није осећала оскудцу у одећу и обућу; ово је питање постало нарочито акутно после пожара у Солуну.

»Србиан Релиф Фонд« учинио је у том погледу једанствену услугу избеглицама у Солуну.

Директор друштва, г. Греј одобрио је да се упуте сваница из солунског логора у друштвени магацин, како би се снабдели одећом, рубљем а по могућству и обућом. Кад је то свршено, друштвени су чиновници однели одећу у Лутру, те га и тамо раздавали, а после тога упућиване су у магацин и избеглице из вароша, а и сада се непрестано упућују по 60 лица дневно. До сада је друштво дало помоћ у одећу за 2500 лица, а обукло је и 200 љака.

На американска мисија није востала у овом шкменатом послу: Она је обукла и одећа 65-оро деце пред њиховолазак у француске школе, а

Петроград. — На захтев Руса да се Пољаци пуште на преговоре за мир, фрон Килман је одговорио, да је једино Пољска надлежна за питање о њеној независности и да руски делегати немају шта да се узнемиравају због тога.

Ово тврђење је нетачно, јер руска влада има права да тражи за све мале народе да располажу сами собом. Руски делегација је додала да она не признаје као надлежну владу Кухарцивског, коју је поставила Немачка и која ни у колико не престава вољу пољског народа.

Овај народ у осталом протестује штрајкачким покретом, који је од пре три дана узео огромне размере. Са свих страна Пољаци траже да немачке трупе одмах евакуишу њихове територије. Под пристиском овог покрета и сама влада Кухарцивског изјаснила се за евакуацију.

Француска хумана мисија »Координацион де скур« послала је пет колета ствари за наше поданике у Кожану, а учинила је и знатне услуге у одећу за љаке који су одлазили у Француску.

Француски Црвени Крст послао је директно из Париза као помоћ нашим избеглицама 31 сандук рубља, одећа и обуће.

Преставник Руског Црвеног Крста, пуковник др. Софатов, управник руске болнице дао је 24 бале разних ствари, које су послате у Корчу и у Воден.

Иначе бригу о одевању избеглица у Водену примила је американска мисија, која сваког нашег оскудног поданику набави одећу, рубље и најнеопходније постелне ствари.

По другим местима избеглице се сами старају за одећу и обућу.

Држава указује и новчану помоћ избеглицама. У Солуну има на 900 породица и самана, који редовно уживају ту помоћ, а подељено је нешто помоћи новчане и избеглицама у Водену. За последњих шест месеци држава је раздала за ову циљ 110.000 драхми. На ту сврху троше се и привоз добрих људи, који у току прошле пола године изнесе око 16.000 драхми.

Санитетске правиле код нашег света су задовољавајуће. Зараза никаква не влада међу њима. У Солуну постоји цивилна избегличка болница

од 26 кревета, коју издржава Енглески Црвени Крст, две амбуланте и ручна апотека у логору, у којима су лечење и лекови бесплатни. Теже бугарске и породице прима у права болнице Престолонаследника Александра, а у тој погледу излази у сусрет једна грчка болница као и руска болница Св. Димитрија. За прошло пола године, по извештају српске црпе Св. Саве, крштено је десеторо деце, а умрло 15 лица.

У Водену постоји избегличка болница са 36 кревета и амбуланта, којом управљају од пре кратког времена два америчка лекара, у Водену је умрло до сада 92 лица.

У преспанском крају ради један наш цивилни лекар, а ових дана Енглези образују једну амбуланту.

У свим другим местима наш свет обраћа се за помоћ војним лекарима, нашим и савезничким.

За избегличку децу образовача је у Солуну српска школа, која је из логора прешла доцније у засебну зграду. У Лутри је направљена једна велика грађевина и стављена на расподужење школским властима, које ће сместити у зграду на интернатско становање и храну најмање 400 деце, а храну и постелује ствари деци осигураће америчанска мисија; за сада постоји у логору у Лутри провијорна школа са 200 ученика. У Водену постоји основна школа са 220 деце. Из солунског избегличког логора и из околине Битола спремно је гђи Грујић 65 деце, већином без родитеља, које је она одвели у српско амерички орфелинат на васпитање поред остале деце ранје одведене, под њеном управом и под заштитом нарочитог америчког комитета, који је за њихово васпитање вотирао влаке суме.

Велики део избегличког света у Солуни нашао је себи занимања у вароши и околини. Има их доста који су у последњу а у Лутри још несу. Инцијативом енглескине госпођице Фреге, члана друштва „Србиан Релиф Фунд“ и гђе Мице Милошевић учитељаце, створене су две школе за наш избеглички свет, али у којима је ипак нашла места око двадесет наших радника.

Ради стварања посла и јевтинијег снабдевања избеглица, установљене су у солунском логору објаварска и четкарска радioniца, које су показале лепе резултате.

У другим местима питање о послу остављено је само приватној иницијативи.

За наш избеглички свет, као што се види из досадашњег излагања, учиниле су поједине стране хумане мислије врло благотворне услуге.

Преставник Енглеског Црвеног Крста, г. Фац Патрак један је од великих добротвора наше српотије. Поред раније поменуто посла је за Божиће послао око 1600 поклона, а за шиваре је поклатио алат.

Г. др. Рајди и његови помоћници Бак и Факс и гђица Глодиш; конгоса Ренак, г. Греј директор „Србиан Релиф Фун-

д“, заслужили су особиту захвалност целокупним својим хуманим редом.

ФРАНЦУСКА БАНКА

Лица, која су у октобру 1917 депоновала бироу Француске Банке сагореле или оштећене новчанице позивају се да се што пре пријаве, са њиним доказима идентичности. Биро је отворен од 9 сати до подне а налази се у управи Трезора и Пошта, у улици Саламина, 2 и 3 спрат.

У АРАБИЈИ

Лондон. — Рајтсера Агенција јавља ове појединости о операцијама за последњих десет дана, које су изврши Араблани краља Хедаса. Испад су вршени у широким размерама на железничку пругу у Хајсу, на 70—80 миља северо западно од Медине. Железничка пруга је газорена на више места у дужину а уништени су многи пропуси и телеграф.

КОД НЕПРИЈАТЕЉА

Штокхолм. — Шеснаест чешких пукова побунило се и одрекло да иде на западни фронт.

Штокхолм. — Велики штрајк политичког карактера избио је у Варшави. Покрет је почео штрајком општинских радника, којима су се придружили радници из болница и разних фабрика. И поред позива власти да се врате на посао, и поред обећања и претња, штрајк траје и даље. Он се проширио на све фабрике. Шарола штрајкача је: „Доле окупација!“ Општи штрајк за целу Пољску објављен је 20 јануара.

Лондон. — Да би се боље разумео захв који су узели штрајкови у Немачкој и узнемиреност коју покрет ствара код немачке владе, довољно је прочитати овај радиограм из Берлина, у коме је једна прокламација, очевидно инспирира саа од немачке владе.

Радиограм из Науена: У права линге хришћанских удружења објавила је ову изјаву о вередицама:

„Што се тиче својне политике штрајкачи траже да се одмах закључи мир на основу принципа, кој су формулисали преставници руског народа. И то овај захтев се не ставе у тренутку кад на зиведном фронту наши непријатељи непомирљиво трже да Немачка напусти Алзас и Лорен. Прекид рада у тешким данашњим часовима само ће продужати рат у место да га скрата.

Руски болшевици не желе искрено мир који би могле усвојити обз стране. Њихов је главни циљ више да иззову светску револуцију. У садашњем часу штрајкови се морају сматрати као кривична поступца према нашим земљацима, која се боре на фронту.

Даље на север упаднути су турски положаји на 60 миља јужно од Мане е и непријатељ је претрпео тешке губитке. Борбе у свом крају трајале су два дана и у њима је уништена станца и резервоари за воду. Велика количина муниције бачена је у ваздух.

РАЗОЧАРЕЊЕ

Петроград. — Министри спољних послова Немачке и Аустрије јавно су изразили своје негодовање због „терористичког система болшевика“, којим се иде на то да се врши организован утицај на радничке класе у централним државама.

„Народни комесари, рекао је фон Килман, преставници су режима за притисак над привилегисаним класами. Руска влада радника и сељака тежи да уништи једнакост, дајући радницима надмоћност над буржоаском класом.“

Базел. — Дајце Дајтунг објављује један чланак у коме наговештава опасност од револуције. У њему се каже:

„У више вароши зборови странке „Немачка Отаџбина“ насилно су ометани од стране људи који су викали: „Доле Хинденбург!“ Ето до чега смо дошли.

Црвени пламен почео је да гори у целој земљи и ми већ видимо где се истиче, спектар тероризма по Троцкијевом начину. Радници већ имају смелости да спречавају краљеве да шаљу телеграме организацијама „Немачке Отаџбине“.

Овим се чини алузija на интерпелацију једног социјалисте у саксонском парламенту о телеграму саксонског краља.

Лондон. — Према „Форверцу“ берлински радници су створили савет од 500 преставника, чији је задатак да брани интересе радничке класе. Овај савет образовао је један одбор за акцију који је објавио манифест о захтевима штрајкача. Захтеви су ови:

- 1. Мир без анексија и оштета, заснован на праву слободe за народе.
- 2. Раднички преставници свих земаља да узму учешћа у преговорима за мир.
- 3. Систем поделе намирница да се реорганизује на начин, како ће се дати задовољење свима класами.
- 4. Ратно стање да се одмах укине као и забрана митинга.
- 5. Да се остави потпуна слобода штампи и зборовима да износе своје мишљење.
- 6. Да се укине војна контрола над индустријским предузећима.

7. Да се пусти у слободу сви који су осуђени за политичке кривце.

8. Да се изврши ревизија царског немачког устава у апсолутно демократском смислу.

9. Да се у Пруској заведе опште, непосредно и тајно право гласа за све људе и жене изнад 20 година.

Ову резолуцију усвојили су сви штрајкачи са изјавом, да ће сви потпуно солидарно радити за мир и слободу.

Социјалистичке делегације из свих крајева Немачке и Аустрије дошле су у Берлин и придружиле су се овом манифесту радничког комитета за акцију.

У главним варошима у Немачкој штрајк узима све веће размере. У Хамбургу, Алтони и Вандтеку влада је била принуђена да опсадним стањем покуша да спречи агитацију штрајкача.

Ова агитација највећма је захватила Кил и Шпандаву, одакле су хиљаде радника из фабрика муниције, који штрајкују, послали изасланства у Берлин да протестују против постављања рата и против апсолутистичког режима, који не да народу да слободно каже своје мишљење.

Сукоби са полицијом трају непрестано. Јавна надлештва чува војска. По депешама из Копенхагена у берлинској области има 750.000 штрајкача.

Јавља се да је избила јака криза у управи мајорске социјал демократске странке.

Радничка агитација проширила се и на Швајцарску, где социјалисте проповедају општи штрајк да се што пре дође до демобилизације.

САОПШТЕЊА

Живот Б. Дамњиновић, III. ред, болничка чета јавља општину Барачкој среза голубакт окр. пожаревачки, да су живи и здрави:

Милутин О. Пер. њ. Милорад Рајчић, Илија М. Којић, Јован Д. Васић, Иван и Живан Стојичевић, Живота Р. Ђарић, Драгутин М. Стевић, Јанко и Лаза Дамњановић, Петар К. Јангов. њ, Андреја М. Трајковић, Ђорђе М. Стевић, Милутин Д. Илић, Боја и Стеван Мирковић, Милош М. Мирковић, Некома М. Милић, Обр. Д. Марјановић, Драгутин Ж. Рашић Живан К. Вујачић, Живан Б. Живановић, Драгутин и Стојан Милеников. њ, Мика Р. Трифуновић, Стојан, Вад и Живко Стојићвић, Влада С. Живојновић, Андреја М. Тошић, Павле Д. Јовић, Милан Б. Живковић, Влајко К. Васић и Раја М. Миловановић. Средњевац.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Извештај од 15 сати. — Немци су јече покушали један препад на сектору западно од Фресна али је гако одбијен.

Активност обе артиљерије на обема обалама Мезе.

Извештај од 23 сата — У току дана артиљеријска борба је нешто појачана на фронту северно од Ене, у области Корвиле, у Армони и у горњем Алзасу.

Авијатика. — У периоду од 8 до 18 јануара француски пилоти су оборили 9 непријатељских апарата у ваздушним борбама; а четири су оборена специјалним топовима.

Овим тога у истој периоду 15 немачких авиона је тешко оштећено и паљено у њихово ланије.

Источна Војска. — Близу Сукова, на падини нама Беласшце, британске трупе су извршиле успешан испад на бугарске ровове. Западно од Охридског језера одбијено је једно непријатељско одељење, које је покушало да узме један наш положај. Грчка авијатика је бомбардовала станицу у Милеткову у долини Вардаре.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Једно јако непријатељско одељење је јутрос покушало да изврши препад на наше положаје северно од Авренкура. Оно је дочекало ватром наших митраљеза и отерано је, претрпевши губитке.

Непријатељска артиљерија је била активна данас по подне источно од Аржикура а та активност појачала се у току дана северно од Ланса, у близини Армантјера и источно од Ипра.

У недељу је време било лепо, али је надземљом било густе магле. Наши авиони вршили су извиђања. Наше батерије су, уз помоћ аеропланског посматрања напале више непријатељских батерија. Више од 4 и по тона експлозива бачено је на разне објекте. Преко ноћ операције су, због магле, постале немогуће.

У ваздушним борбама оборено је пет непријатељских апарата а других пет оштећено и приморано да се спусти. Једног нашег апарата нема.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — Савет радника у Немачкој назвао се Револуционарни Савет.

ЛОНДОН. — „Тајмс“ јавља да је председник румунске владе Браћа но поднео оставку и да ће га заменити генерал Авереско.

ПЕТРОГРАД. — Газети у Брест Литовску Троцки је изјавио: „Ја ни у ком случају нећу ставити свој потпис на један уговор о миру, који ће задовољити немачке империјалистичке циљеве. У том погледу ме није остављена пуна власт“.

БЕРН. — У Брест Литовск је стигао и председник бугарске владе Радославов.

ЊУЈОРК. — 1. јануара ратна флота Сједињених Држава имала је 300 бродова укупно; сад има преко 1000. Од 450 официјара и 68000 морнара број се попео на 15000 официјара и 254000 морвара.

АТИНА. — Решена да сузбије све агитације, влада је ухапсила и укломила из Атине ове личности: Теодора Иксиланта, бившег дзорског маршала краља Константина, Сигидона Ламброса, бившег председника владе, Евгенија Залокостаса, бившег министра спољних послова, Ђорђа Балтицани, Чавдараса Триандафилакса и Хацоулоса, бивше министре, Јована Ралиса, сина бившег председника владе, посланика Анастасопулоса и генерала Кулан дурса, Скулудас је због старости остављен у Атини али полвцаја пази на њега.

ЛОНДОН. — Берлинска штампа јавља да су владини покушаји да се погоди са штрајкачима остали узалудни. Социјалисте су одбили да преговарају са владом.

ЛОНДОН. — Према извештајима из доброг извора, ових дана ће се у Берлину састати велики крунски савет под царевим председништвом. Савет ће се бацити ситуацијом, која је створена последњим унутрашњим догађајима.

Крф. — Бугари селе да је вођа устанка Коста Војиновић био обичан разбојник. Међутим довољно је поменути шта о њему взле аустријске „Б. Новине“, па да се види, колико је бугарско тврђење лажно. Оне пишу:

15 децембра погинуо је у сукобу са бугарским патролама вођа српских устаника Коста Војиновић. И ако је био наш непријатељ, морамо признати да је он био храбар противник, који је умео да организује и дисциплинује своје потчињене. Он је лично увек водио лојалну и кавалерску борбу, што нарочито морамо да истакнемо“.

МАЛИ ОГЛАСИ

Винарска радња Ираклије Зарчевића. — Б. толда — Преворучује добро природно вино, коњак и ракије по најумеренијим ценама. Радња се налази у улици: Макс Хардена Бр. 13. — у близини „Олимпиоса“. 10—30